

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง กรมราชทัณฑ์ขอหารือกรณีการพระราชทานอภัยโทษในส่วนของการกักขัง
แทนค่าปรับ

กรมราชทัณฑ์ได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ ยธ ๐๗๐๕.๒/๑๖๗๐๔ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยคณะกรรมการพิจารณาการโอนนักโทษได้จัดการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๙ เพื่อพิจารณาคำร้องขอโอนนักโทษต่างประเทศกลับไปรับโทษยังประเทศที่นักโทษมีสัญชาติ ในการประชุมดังกล่าวมีประเด็นหารือเรื่องการได้รับพระราชทานอภัยโทษปล่อยตัวโทษกักขังแทนค่าปรับ โดยผู้แทนอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาได้มีข้อสังเกตเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ในกรณีที่นักโทษได้รับโทษกักขังแทนค่าปรับ ถึงจะมีการพระราชทานอภัยโทษยกโทษกักขัง แต่ค่าปรับก็ยังคงอยู่ ทั้งนี้ ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๒๘๐/๒๕๕๗ ระบุว่า ศาลเห็นว่าจำเลยเป็นนักโทษเด็ดขาดและยังไม่ได้ถูกกักขังแทนค่าปรับก่อนพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๕๓ ประกาศใช้บังคับ ซึ่งมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ต้องโทษดังต่อไปนี้ ให้ได้รับพระราชทานอภัยโทษปล่อยตัวไป (๑) ผู้ต้องกักขัง” และมาตรา ๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “กรณีผู้ต้องกักขังตามวรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งเป็นนักโทษเด็ดขาด และยังไม่ได้รับโทษกักขังแทนโทษจำคุกหรือยังไม่ได้ถูกกักขังแทนค่าปรับ ให้ผู้ต้องกักขังนั้นได้รับพระราชทานอภัยโทษปล่อยตัวไปในส่วน of โทษกักขังแทนโทษจำคุกหรือในส่วนของการกักขังแทนค่าปรับ แล้วแต่กรณี” ดังนั้น จำเลยจึงได้รับประโยชน์ตามมาตรา ๕ วรรคสอง แห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว ในส่วนที่ไม่ต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ อย่างไรก็ตาม พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวมิได้ให้จำเลยพ้นจากโทษปรับด้วย โทษปรับตามคำพิพากษาของจำเลยยังคงมีอยู่เมื่อจำเลยไม่ชำระค่าปรับ โจทก์จึงขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีอาัยดสิทธิเรียกร้องและเงินของจำเลยได้ ดังนั้น หากโทษปรับยังคงอยู่ นักโทษต่างประเทศไม่สามารถขอโอนตัวกลับไปรับโทษยังประเทศที่นักโทษมีสัญชาติได้ เนื่องจากมีคุณสมบัติขัดต่อมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิบัติเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการตามคำพิพากษาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๗ ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่นักโทษต่างประเทศผู้ใดมีหน้าที่ต้องชำระค่าปรับ คินทรัพย์สินหรือชดใช้ราคาหรือค่าเสียหายตามคำพิพากษาในคดีอาญา หรือคำสั่งของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ นักโทษต่างประเทศผู้นั้นจะต้องทำการชำระคินหรือชดใช้ดังกล่าว ให้เสร็จสิ้นก่อนที่คณะกรรมการจะมีคำสั่งเห็นชอบในการโอน” อย่างไรก็ตาม ที่ประชุมมีมติให้เลื่อนการพิจารณาคำร้องขอโอนตัวนักโทษต่างประเทศจำนวนสามรายไปพลาทก่อนเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับการอภัยโทษ โทษผู้ต้องกักขังและการปล่อยตัวโทษกักขังแทนค่าปรับ

ต่อมาเมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๙ คณะกรรมการพิจารณาการโอนนักโทษได้มีการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๙ โดยเชิญผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน

และปราบปรามยาเสพติด และผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เข้าร่วมประชุมหารือเรื่องโทษกักขัง แทนค่าปรับ และการได้รับพระราชทานอภัยโทษตามพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษฯ โทษกักขัง แทนค่าปรับว่า นักโทษยังมีหน้าที่ต้องชำระอีกหรือไม่ซึ่งที่ประชุมมีข้อพิจารณาเป็น ๒ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ ๑ เห็นว่า พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษฯ ให้ประโยชน์แก่นักโทษ เฉพาะโทษกักขังแทนค่าปรับเท่านั้น ซึ่งไม่ได้ระบุถึงโทษปรับ ดังนั้น โทษปรับยังคงอยู่ นักโทษยังคง มีหน้าที่ต้องชำระค่าปรับที่เหลืออยู่ตามคำพิพากษา

แนวทางที่ ๒ เห็นว่า โทษปรับได้ถูกเปลี่ยนเป็นโทษกักขังแทนค่าปรับแล้วตามคำพิพากษา และหมายจำคุกเมื่อคดีถึงที่สุด และเมื่อมีพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษโทษกักขังแทนค่าปรับ โทษปรับถือว่าสิ้นสุดด้วย

ที่ประชุมมีมติให้หารือคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อหาข้อยุติและเพื่อให้ได้ความชัดเจน ในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว กรมราชทัณฑ์ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการพิจารณาการโอนนักโทษ จึงขอหารือว่าการแก้ไขโทษปรับได้ถูกเปลี่ยนเป็นการกักขังแทนค่าปรับตามคำพิพากษาและหมายจำคุก เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ภายหลังเมื่อนักโทษได้รับพระราชทานอภัยโทษตามพระราชกฤษฎีกาพระราชทาน อภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๕๓ สำหรับการกักขังแทนค่าปรับแล้ว นักโทษยังมีหน้าที่ต้องชำระค่าปรับอีกหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมราชทัณฑ์ โดยมีผู้แทน กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมราชทัณฑ์) กระทรวงการต่างประเทศ (สำนักงาน ปลัดกระทรวง) สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นว่ มาตรา ๒๙^๑ มาตรา ๒๙/๑^๒ และมาตรา ๓๐^๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญา กำหนดให้ผู้ต้องโทษปรับ

^๑มาตรา ๒๙ ผู้ต้องโทษปรับและไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา ผู้นั้นจะต้องถูกยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับหรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ แต่ถ้าศาลเห็นเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะสั่งเรียกประกันหรือจะสั่งให้กักขังผู้นั้น แทนค่าปรับไปพลางก่อนก็ได้

ความในวรรคสองของมาตรา ๒๙ มิให้นำมาใช้บังคับแก่การกักขังแทนค่าปรับ

^๒มาตรา ๒๙/๑ ในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ให้ศาลมีอำนาจออกหมายบังคับคดีเพื่อยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้นั้นเพื่อใช้ค่าปรับ

การบังคับคดีตามวรรคหนึ่งให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งและพนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการบังคับคดี และให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจหน้าที่ยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้ต้องโทษปรับ และขายทอดตลาดตามที่ได้รับแจ้งจากศาลหรือพนักงานอัยการ ทั้งนี้ มิให้หน่วยงานของรัฐเรียกค่าค่าธรรมเนียม หรือค่าใช้จ่ายจากผู้ดำเนินการบังคับคดี

การตรวจสอบหาทรัพย์สินของผู้ต้องโทษปรับโดยพนักงานอัยการเพื่อการบังคับคดีตามวรรคสอง ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของอัยการสูงสุด

บทบัญญัติมาตรานี้ไม่กระทบต่อการที่ศาลจะมีคำสั่งตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง

^๓มาตรา ๓๐ ในการกักขังแทนค่าปรับ ให้ถืออัตราหาร้อยบาทต่อหนึ่งวัน และไม่ว่าในกรณีความผิด กระทั่งเดียวหรือหลายกระบวน ห้ามกักขังเกินกำหนดหนึ่งปี เว้นแต่ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ปรับตั้งแต่สองแสนบาทขึ้นไป ศาลจะสั่งให้กักขังแทนค่าปรับเป็นระยะเวลาเกินกว่าหนึ่งปีแต่ไม่เกินสองปีก็ได้

(มีต่อหน้าถัดไป)

ต้องชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา หากมิได้มีการชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลานั้น ผู้ต้องโทษปรับจะถูกยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับ หรือมิฉะนั้น อาจถูกกักขังแทนค่าปรับ จะเห็นได้ว่าการกักขังผู้ต้องโทษปรับเป็นเพียงมาตรการเสริมในกรณีที่ไม่มี การชำระค่าปรับและไม่อาจบังคับเอาจากทรัพย์สินของผู้ต้องโทษปรับได้เท่านั้น การกักขังแทนค่าปรับ มิใช่เป็นการเปลี่ยนโทษปรับเป็นการกักขังอันจะทำให้โทษปรับยุติลง หากมีการกักขังแทนค่าปรับ จะหักค่าปรับให้อัตราห้าร้อยบาทต่อหนึ่งวันในระหว่างที่ถูกกักขัง และเมื่อชำระค่าปรับส่วนที่เหลือจนครบ ผู้ต้องโทษปรับจะได้รับการปล่อยตัวไป ฉะนั้น หากในระหว่างที่ผู้ต้องโทษปรับถูกกักขังแทนค่าปรับ ได้มีการอภัยโทษแก่ผู้ต้องกักขังโดยไม่มีการอภัยโทษปรับ ผู้ต้องกักขังจะได้รับการปล่อยตัวไป แต่โทษปรับ ที่ยังชำระไม่ครบยังคงอยู่

(นายดิศทัต โหตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๕๙

(ต่อจากหน้าที่แล้ว)

ในการคำนวณระยะเวลานั้น ให้นับวันเริ่มกักขังแทนค่าปรับรวมเข้าด้วยและให้นับเป็นหนึ่งวันเต็ม โดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง

ในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษา ให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังนั้นออกจากจำนวนเงิน ค่าปรับ โดยถืออัตราห้าร้อยบาทต่อหนึ่งวัน เว้นแต่ผู้ต้องหาต้องคำพิพากษาให้ลงโทษทั้งจำคุกและปรับ ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าจะต้อง หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังออกจากเวลาจำคุกตามมาตรา ๒๒ ก็ให้หักออกเสียก่อนเหลือเท่าใดจึงให้หักออกจากเงินค่าปรับ

เมื่อผู้ต้องโทษปรับถูกกักขังแทนค่าปรับครบกำหนดแล้ว ให้ปล่อยตัวในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด ถ้านำเงินค่าปรับมาชำระครบแล้ว ให้ปล่อยตัวไปทันที